

Har EG
EXKLUSIV KOMPETENS
att
FÖRETRÄDA MEDLEMSLÄNDERNA
vid
DOHARUNDANS JORDBRUKSFÖRHANDLINGAR?

En uppsats i tillämpade studier 20p

Av

Josefine Sjöstrand

Handledare: Per Cramér

Juridiska Institutionen
Handelshögskolan vid Göteborgs universitet
Mars 2007

INNEHÅLL

I. INLEDNING	4
II. SYFTE OCH MÅLBESKRIVNING	6
III. METOD	8
IV. FÖRKORTNINGAR OCH FÖRKLARINGAR	8
1. EG: S EXTERNA IDENTITET	10
1.1 En bild av europeisk extern identitet	10
1.2 Övergripande anledningar till utvecklingen	10
1.3 Konkreta exempel på den externa identiteten	11
1.4 Den externa kompetensens uppbyggnad - Grundprinciper	11
1.4.1. Fördragets lydelse	11
1.4.2 Principer utvecklade av domstolen – underförstådd extern kompetens	12
1.5 Subsidiaritet och exklusiv kompetens	13
1.5.1 En grundförutsättning för kompetensfördelningen.	13
1.5.2 Exklusiv kompetens för Gemenskapen	14
1.5.3 Exklusiv extern kompetens	15
1.5.4 En "effektivitetsventil i fördraget"	16
2. FÖRHÅLLET MELLAN EG OCH WTO	17
2.1 World Trade Organization	17
2.2 EG: s roll i organisationen	17
2.2.1 EG: s inträde i WTO	17
2.2.2 Yttrande 1/94	18
2.2.3 Kompetensfördelning	18
2.3 Konsekvenser av Yttrande 1/94: Artikel 133 EGF	19

2.3.1 Ett praktiskt svenskt perspektiv på artikel 133 – så som Jordbruksverket uppfattar kompetensfördelningen	21
3. DOHA DEVELOPMENT AGENDA OCH JORDBRUKSAVTALET	22
3.1 Målet med DDA-förhandlingarna	22
3.1.1 "...nice try honey..."?	23
3.2 Vad vill då de olika aktörerna?	23
4. DEN GEMENSAMMA JORDBRUKSPOLITIKEN	27
4.1 Problem med den gamla jordbrukspolitiken	28
4.1.1 Miljöproblem	28
4.1.2 Överproduktion och varuberg	28
4.1.3 Krav på förändring	29
4.2 Förändringar i jordbrukspolitiken	30
4.2.1 Jordbrukets formella placering	30
5. ANALYSAVSNITT	31
5.1 Intern kompetens	31
5.1.1. Hänsyn till subsidiaritet?	33
5.2 Extern kompetens	33
5.2.1 Generella drag - In foro interno, in foro externo	33
5.3 Artikel 133 och exklusiv kompetens	35
5.3.1 Ett tydligt handelsrelaterat syfte	35
5.3.2 Handelsrelaterad exklusiv kompetens...men därutöver?	36
5.3.2 Exklusiv kompetens – trots icke-kommersiella hänsyn?	37
5.3.3 Icke-kommersiella hänsyn och DDA	38
5.3.4 En urvattning av art 133	39
5.4 Ett begränsat medlemskap?	40
5.4.1 Traktatskompetensen avseende WTO-avtalet är delad	40

5.4.2 Är det ett brott mot EG-rätten att agera enskilt i förhållande till WTO på jordbruksområdet? 41

6. KONKLUSION OCH KONSEKVENSANALYS 41

6.1 Konsekvensanalys 42

6.1.1 Konsekvenser för EG: s externa identitet och EG som internationell aktör 42

6.1.2 Konsekvenser för den enskilda medlemsstaten och dess medborgare 43

6.1.3 Bristande europeisk lyhördhet? 45

6.1.4 Risk för federalism? 45

6.2 Konsekvenser för utgången av förhandlingarna 46

7. SLUTORD 47

8. KÄLLOR 48

Litteratur och artiklar 48

Webbsidor 48

Mål och yttranden från EGD 48

I. INLEDNING

Den här veckan fyller EU 50 år. Det är en fräsch femtioåring med anmärkningsvärda åstadkommanden bakom sig. Aldrig förr har en så långvarig fred förekommit i Europa helt byggd på demokratiska medel. Aldrig förr har Europas länder varit så djupt integrerade och sammanflätande. Aldrig förr har ett enat Europa talat med en enda stark röst i världen. Att detta överhuvudtaget har varit möjligt att åstadkomma i vår krigshärjade del av världen var otänkbart för 50 år sedan. Då såddes ett litet frö av hopp för Europa, och det har blomstrat. Visst har inte allt gått enligt planerna, men så brukar det inte vara fallet med växtodling heller. Man måste vara flexibel och vara beredd på att hitta nya lösningar med mer näring och bättre ljus, klippa ner där behövs för att sedan kunna njuta frukterna av sitt arbete – och sedan fortsätta arbeta för att utveckla och underhålla.

Den här uppsatsen handlar om Europas rätt att företräda sina medlemsländer i den globala fruktträdgården, vad denna rätt baserar sig på och hur den utförs i verkligheten. Uppsatsen har vuxit fram ungefär i takt med min mage – jag har varit gravid från första raden jag skrivit till den sista. Det har inneburit en del nya perspektiv på tillvaron. Innan någon flyttade in i min kropp kunde jag arbeta fortare och mer fokuserat. Nu finns hela tiden tanken på det lilla livet därinne – och de små problem detta orsakar. Det går inte att skriva länge, för det orkar inte ryggen när magen är stor. När man böjer sig fram för att ta ur USB-minnet kanske man fastnar i böjt läge. Men framför allt flyttas prioriteringarna och tankarnas fokus från juridiska krumsprång till det som verkligen är viktigt i tillvaron. Den tanken bör vi hålla i minnet när vi talar om EU och om EU: s roll i världen. Vi måste alltid komma ihåg de grundläggande värderingar som EU bygger på – den kärna som trots allt möjliggjort den situation vi har idag. De värderingarna måste också följa med EU: s representanter på deras förhandlingsresor, och det är den andan som måste präglade Dohaförhandlingarna för att få dem att gå i lås. Det faktum att ryggen gör ont eller att man fastnar i de märkligaste kroppsställningar eller bara känner sig allmänt

otymplig får inte ta fokus på målet att till sist få föda – och EU får inte heller tappa fokus trots inre smärtor eller allmän otymplighet. Skillnaden mellan den Europeiska Unionen och en gravid kvinna är inte så stor som man skulle kunna tro.

Uppsatsen markerar också slutpunkten på den vindlande färd som utgjort min formella utbildning till jurist. Jag vill rikta ett särskilt tack till professor Per Cramér för hans arbete med att sätta extra guldkant på tillvaron för oss studenter med ett särskilt intresse för den internationella rätten och hans uppriktiga engagemang och stöd i en annars ganska hård studenttillvaro. Tack också till pappa som ordnade fram hjälp för en mycket trött och värkande rygg när det som bäst behövdes. Slutligen vill jag tillägna detta arbete min man Benny för att du hjälper mig hålla fokus på det som verkligen betyder något.

När jag nu lämnar ifrån mig denna lilla skrift markerar det en typ av förlossning. Nästa väntar runt hörnet.

Vallda i mars 2007

Josefine Sjöstrand

II. SYFTE och MÅLBESKRIVNING

Som den största deltagande enheten inom WTO har EU en av nyckelrollerna genom sitt avgörande inflytande på världshandeln. EU:s 25 medlemsstater är alla medlemmar i WTO, men vid förhandlingar inom organisationen är det kommissionen som representerar medlemsstaterna. Hur denna kompetensfördelning ser ut på jordbruksområdet inom ramen för förhandlingarna inom Doha Development Agenda skall behandlas utförligt i denna uppsats, med det fokus på jordbruksfrågor som denna förhandlingsrunda innebär. Jag kommer att ingående behandla de EG-rättsliga förutsättningarna för kompetensfördelningen mellan EG och den enskilda medlemsstaten samt de faktiska förhållanden som denna kompetensfördelning resulterar i.

Målbekrivning

Målet med uppsatsen är att så långt det är möjligt inom det angivna utrymmet utreda kompetensfördelningen mellan EG och den enskilda medlemsstaten inom ramen för DDA-förhandlingarna utifrån det juridiska regelverk och de rättsliga grundprinciper som reglerar EU:s externa identitet och EG:s gemensamma handelspolitik. Konsekvenserna för den enskilda medlemsstaten och dess suveränitet kommer att behandlas. Den huvudsakliga frågeställningen lyder alltså: *Har EG exklusiv kompetens att företräda medlemsstaterna vid Doharundans jordbruksförhandlingar?*

Grundläggande begreppsförklaringar

WTO-strukturen, dess ursprung och syfte kommer att behandlas för att skapa en tydlig bakgrund till frågeställningen. Jordbruksavtalet och DDA, dess mål och syfte

kommer att beskrivas och de huvudsakliga förhandlingsproblem som föreligger i nuläget. EU:s externa identitet och grundläggande hur denna har utvecklats kommer att behandlas. Innebörden av exklusiv kompetens kommer att förklaras med utgångspunkt i EG-praxis och doktrin på området. Som en följd av detta kommer även subsidiaritetsprincipen och andra grundläggande principer inom EG-rätten att behandlas, i den mån de är relevanta.

Förhållandet mellan EU och WTO

Här kommer framförallt Yttrande 1/94 och dess konsekvenser behandlas, med en utförlig redogörelse för innehållet i detta yttrande från EGD i relevanta delar.

Bakgrunden till yttrandet, domstolens motivering och de juridiska konsekvenserna diskuteras. Artikel 133 EGF behandlas utförligt och jag kommer att redogöra för de praktiska konsekvenserna av införandet av denna regel.

Kompetensfördelning:

Hur regleras kompetensfördelningen mellan MS och EG på jordbruksområdet? Hur har kommissionen rättsligt bemyndigats att sköta förhandlingarna? Föreligger de jure exklusiv kompetens att företräda och binda medlemsstaterna vid DDA-förhandlingarna? Analys av relevanta fördragsartiklar och rättspraxis. Diskussionen tar sin utgångspunkt i fakta vi kommit fram till i tidigare avsnitt. Hur går det praktiska arbetet till på plats i Genève? Vilken representation finns och vilken roll spelar exempelvis en svensk myndighet som jordbruksverket och den svenska representationen från jordbruksdepartementet? Föreligger exklusiv kompetens både de jure och de facto?

Analys av den kompetensfördelning vi hittills konstaterat:

Vad blir konsekvenserna av den kompetensfördelning vi konstaterat? Vad innebär den för EG som internationell aktör, för EU:s externa kompetens och den enskilda medlemsstatens suveränitet?

III. METOD

Under arbetets gång har jag studerat EG-fördraget, Jordbruksavtalet och WTO-avtalet, rättspraxis från EG-domstolen samt doktrin på området. Jag har även kommunicerat med svenska myndigheter för att få ett mer praktiskt perspektiv.

IV. FÖRKORTNINGAR och FÖRKLARINGAR

AoA Agreement on Agriculture, Jordbruksavtalet

CTP Common Trade Policy, Gemensamma Handelspolitiken

CAP Common Agricultural Policy, Gemensamma Jordbrukspolitiken

DDA Doha Development Agenda

EG Europeiska Gemenskapen

EGD Europeiska Gemenskapens Domstol

EGF Fördrag om upprättande av den europeiska gemenskapen

EU Europeiska Unionen

GATT-avtalet General Agreement on Tariffs and Trade

GATS- avtalet General Agreement on Trade in Services

TBT-avtalet Agreement on Technical Barriers to Trade

TRIPS Agreement on trade-related aspects of intellectual property rights

WTO World Trade Organization

WTO-avtalet Agreement establishing the World Trade Organisation

1. EG: S EXTERNA IDENTITET

1.1 *En bild av europeisk extern identitet*

Att EU har utvecklat en stark extern identitet under årens lopp är uppenbart även för en person som inte är insatt i unionens formella utveckling. På det globala planet nämns EU som en stormakt både politiskt, inom handels område och kulturellt. Allt mer sällan nämns ett enskilt medlemsland – numer är det unionen som talar med en röst nästan oavsett vad frågan gäller på global nivå. Läser man de internationella nyhetsmagasinen är det Europa som nämns, men inte som geografiskt område utan andemeningen är alltid unionen i sig, oavsett skribentens ordval. Men inom unionen är fortfarande nationalkänslan stark. I första känner vi oss inte som unionsmedborgare utan som invånare i det land vi lever i, ovanstående utveckling till trots. Vi bryr oss mycket mer om våra nationella parlamentsval än valen till EU-parlamentet. I Eurovisionsschlagerfestivalen röstar vi regionalt – och blir gruvligt besvikna på våra grannar om de inte åtgärdar gesten omedelbart. Den starka europeiska identiteten verkar inte vara något som har drabbat européerna i någon större omfattning. Men på global nivå är bilden av det enade Europa så mycket starkare.

1.2 *Övergripande anledningar till utvecklingen*

Hur som helst har mycket stora förändringar ägt rum i Europa under de senaste 20 åren. Slutet på det kalla kriget, östblockets fall och demokratiseringen av detsamma är några faktorer som inte bara har haft en otrolig inverkan på den europeiska kartan, utan också haft omvälvande konsekvenser på den politiska utvecklingen i Europa och omvärlden. Elfte september och det s k. kriget mot terrorismen har också ställt krav på det europeiska statsbyggandet, som har utvecklats ur den gamla

önskan att bygga ett Europa utan krig. Fördragen som kommit under 1990- och under tidigt 2000- tal har i grunden påskyndat och omformat den europeiska samhällsutvecklingen mot en allt starkare formaliserad europeisk identitet med allt starkare maktmedel för att ytterligare knyta samman det Europa som utgör den Europeiska Unionen.

Resultatet av detta arbete syns mycket tydligt i ett internationellt perspektiv. Europasamarbetets externa identitet är inte längre möjlig att ifrågasätta.

1.3 Konkreta exempel på den externa identiteten

De tydligaste exemplen på den europeiska externa identiteten är den långtgående externa kompetens som överförts till EG bl. a genom den gemensamma säkerhets- och utrikespolitiken (GUSP) och den gemensamma handelspolitiken (CTP). Själva syftet med dessa överenskommelser är att låta EG agera internationellt med en röst i det globala samtalet. Det finns naturligtvis stora effektivitetsvinster med detta, framför allt som flertalet EU-länder är för små för att höras enskilt på global nivå. Med en gemensam ståndpunkt har den europeiska rösten vuxit till en betydande maktfaktor ute i världen. Samtidigt är det inte troligt att dessa effektivitetsvinster kan göras utan något offer på självständighetens altare, något som också har manifesterats genom de folkliga protester (och ibland rena upplopp) som brukar sätta sin speciella missnöjesprägel på stora EU-möten.

1.4 Den externa kompetensens uppbyggnad - Grundprinciper

1.4.1. Fördragets lydelse

Artiklarna 281 och 282 EGF stipulerar att Gemenskapen skall vara en juridisk person med *full rättskapacitet* som garanterats gemenskapen inom ramen för de nationella rättordningarna. Den enskilda medlemsstaten skall alltså genom sin lagstiftning

tillerkänna Gemenskapen full rättskapacitet. Denna rättskapacitet har alltid funnits med inom EG, medan motsvarande kapacitet att agera internationellt är en rättighet som utökats gradvis. Från början fanns denna kompetens bara inom den gemensamma handelspolitiken, reglerat i artikel 133 EGF och i artikel 310 men har senare utökats genom ändringar i fördraget med t ex artiklarna 302 till 304. Dessa reglerar förhållandet mellan EG och internationella organisationer som t ex FN, GATT, Europarådet och OECD. EG:s kompetens att agera internationellt har också utvidgats genom EGD:s domar, vilket vi ska titta på i nästa avsnitt.

1.4.2 Principer utvecklade av domstolen – underförstådd extern kompetens

Under årens lopp har EGD utvidgat den externa gemenskapskompetensen till att bli nästintill parallell i sitt utbredningsområde med den interna kompetensen. En konsekvens av denna utveckling är alltså att om EG har rätt att agera internt på ett område, så gäller i princip samma rätt i externa relationer. Detta innebär att om uttrycklig extern kompetens saknas i fördraget har man genom EGD utvecklat en praxis avseende *underförstådd extern kompetens*. Denna tar sin utgångspunkt i uttryckliga fördragsartiklar som uttryckligen förordnar om intern EG-kompetens och Gemenskapens inträde i internationella relationer. Denna case law började utvecklas i och med *ERTA*¹ och utvecklades också via *Kramer*² och *Inland Waterways*³. EGD har härigenom utvecklat teorin om att underförstådd extern kompetens kan härledas

---

¹ Case 22/70 Kommissionen mot Rådet [1971] ECR 263

² Cases 3, 4 & 6 /76, Kramer [1976] ECR 1279

³ Opinion 1/76 on the Draft Agreement Establishing a Laying-up Fund for Inland Waterway Vessels [1977]

direkt från fördragsartiklar som etablerar uttrycklig intern kompetens på det aktuella området. Denna interna kompetens tillämpas då även externt.

Idén med underförstådd extern kompetens kallas ofta för ERTA-doktrinen, och vi kommer att gå djupare in i denna i avsnitt 5.1.

1.5 Subsidiaritet och exklusiv kompetens

1.5.1 En grundförutsättning för kompetensfördelningen.

Som tidigare nämnt anges i art 281 EGF att EG skall vara en juridisk person, och att medlemsstaterna skall ge EG full rättskapacitet inom ramen för sina egna rättsordningar. Grundbulten för denna kompetensöverföring från medlemsstat till EG står att finna i art 5 EGD, vilken utgör den s k subsidiaritetsprincipen.

”Gemenskapen skall handla inom ramen för de befogenheter som den har tilldelats och de mål som har ställts upp för den genom detta fördrag. På de områden där inte gemenskapen är ensam behörig skall den i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå. Gemenskapen skall inte vidta någon åtgärd som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen i detta fördrag.”⁴

Ett sådant mål som nämns i art 5 är den gemensamma handelspolitiken inom ramen för den inre marknaden. Syftet med den gemensamma handelspolitiken är att skydda Gemenskapens gemensamma handelsintressen. Redan på 1970- talet uttalade EGD att den gemensamma handelspolitiken föll inom ramen för EG: s *exklusiva*

---

⁴ Art 5 EGF

kompetens, dvs. den mest långtgående rätten för Gemenskapen att reglera på ett område.

1.5.2 Exklusiv kompetens för Gemenskapen

I yttrandet Local Cost Standards⁵ klargjorde domstolen att det inte var möjligt för medlemsstaterna själva att reglera inom ramen för den gemensamma handelspolitikens område såvida inte EG i sin reglering lämnade sådant utrymme. Domstolen hade redan i ERTA⁶ deklarerat att om EG hade utvecklat en gemensam politik baserad på fördraget, skulle inte längre den enskilda medlemsstaten längre kunna reglera inom samma område på eget bevåg. Vad exklusiv EG-kompetens innebär är alltså en total maktöverföring till Gemenskapen utan möjlighet för den enskilda medlemsstaten att agera självständigt i annat fall än då Gemenskapen lämnar sådant utrymme. Klarare än så här blir det inte: "*[T]he exercise of concurrent powers by the Member States in this matter is impossible*".⁷

Även om det låter dramatiskt så kommer maktöverföringen från medlemsstaterna själva, som genom sitt ingående av fördragen accepterat den föreslagna ordningen. Amsterdam- och Nicefördragen har väsentligen ökat antalet områden som omfattas av exklusiv gemenskapskompetens.

---

⁵ Yttrande 1/75 OECD – Local Cost Standards

⁶ Case 22/70 Kommissionen mot Rådet[1971] ECR 263

⁷ Yttrande 1/75 OECD – Local Cost Standards

1.5.3 Exklusiv extern kompetens

Vad gäller exklusiv *extern* kompetens är det osäkert vilka områden som säkert omfattas av detta. Craig - de Burca anger tre områden som de anser relativt klart utgör områden med exklusiv extern EG-kompetens. Dessa är a) Den gemensamma handelspolitiken inklusive fiskeriområdet, b) där sådan kompetens implicit följer av antagna interna åtgärder och c) vid tillfällen då de interna målen endast effektivt kan uppnås om externa åtgärder vidtas samtidigt.⁸ Kommissionens bedömning är att ett område bör falla inom ramen för exklusiv kompetens om en fördragsregel uttrycker att Gemenskapen skall agera på ett visst område genom att Gemenskapen är ensamt ansvarig för utförandet av en viss uppgift. Kommissionen anser att eftersom den inre marknaden sammanlänkar den fria rörligheten för personer, kapital, varor och tjänster, den gemensamma handelspolitiken, konkurrensfrågor, den gemensamma jordbrukspolitikerna samt fiske- och transportpolitik och EG har ensamt ansvar för utförandet av dessa områden, så skall också exklusiv kompetens följa på det aktuella området. Det kan ju tyckas enbart logiskt att om någon är ensamt ansvarig för utförandet av en viss uppgift, så är det ju en naturlig följd att rätten att fatta beslut på området också tillfaller den som bär ansvaret. Detta är i vilket fall som helst Kommissionens uppfattning om hur det skall avgöras om exklusiv EG-kompetens föreligger eller ej. Medlemsstaterna och Rådet brukar då de uttalar sig i frågor som rör detta ämne inte vilja tillerkänna Gemenskapen en sådan vidsträckt tolkning av begreppet exklusiv extern kompetens, utan ser helst att företeelsen hålls i så strama tyglar som möjligt.

---

⁸ Craig-deBurca s 130

1.5.4 En "effektivitetsventil i fördraget"

Artikel 308 innehåller en effektivitetsventil, som uttrycker att om fördraget inte innehåller den nödvändiga kompetensöverföringen till Gemenskapen, får Rådet efter enhälligt beslut på förslag från Kommissionen och efter att Parlamentet hörts, "genomföra de förändringar som behövs"⁹. Kravet på enhällighet i Rådet skapar ändå någon sorts demokratisk förankring, om än väldigt långt bort från medborgarna. Att Parlamentet skall "höras" ställer kravet på att man skall inhämta en åsikt från den folkvalda församlingen innan Rådet beslutar. Ett enhälligt nej eller väldigt starka argument från Parlamentet borde kunna rubba enhälligheten i Rådet, och kan alltså sägas vara någon typ av demokratisk stoppkloss. Eftersom subsidiaritetsprincipen inte är tillämplig på områden med exklusiv EG-kompetens och det inte är riktigt utrett vilka områden som omfattas av sagda kompetens, anses artikel 308 utgöra någon sorts nödvändigt ont för att säkerställa effektivitet i beslutsfattandet och genomförandet av beslut utan att man för formens skull måste vänta i årtal innan man kan genomföra viktiga förändringar. Samtidigt är den demokratiska förankringen i artikel 308 väldigt svag, med tanke på att den dels utsläcker en av EG:s grundprinciper och dels kan leda till ganska ingripande beslut och förändringar som inte är befästa i fördraget, med de relativt höga krav på folkförankring som ändå krävs vid fördragsändringar.

---

⁹ Art 308 EGF

2. FÖRHÅLLANDET MELLAN EG OCH WTO

2.1 *World Trade Organization*

Genom undertecknandet av WTO-avtalet i Marrakesh i april 1994 så skapades en global organisation för internationell handel med ett gemensamt ramverk baserat på multilaterala avtal som är gemensamma för alla medlemmar. Syftet är att liberalisera världshandeln för att på detta sätt öka det globala välståndet. WTO-avtalet har en mängd annexavtal kopplat till sig, med bl.a. det reviderade GATT-avtalet (1994), GATS, TBT-avtalet, TRIPS och Jordbruksavtalet som viktiga beståndsdelar. Här finns också ett omfattande system för obligatorisk tvistlösning genom DSU.

WTO var resultatet av åtta års förhandlingar inom den s.k. Uruguay-rundan som inleddes i Punta del Este i september 1986.

2.2 *EG: s roll i organisationen*

2.2.1 **EG: s inträde i WTO**

Under Uruguayförhandlingarnas gång representerades EG-länderna enbart av Kommissionen, eftersom rådet och medlemsstaterna enats om att detta var bästa utgångsläget för att framföra uniforma europeiska åsikter under förhandlingarnas gång. Samtidigt enades man om att denna överenskommelse inte i sig utgjorde ett avgörande avseende kompetensfördelningen mellan Gemenskapen och medlemsstaterna.

När avslutningen av förhandlingarna närmade sig och avtalen stod färdiga att underteckna, beslut Europeiska Rådet att underteckna WTO-avtalet och dess annex. Man utsåg rådspresidenten och kommissionären Sir Leon Brittan att underteckna avtalen å Gemenskapens vägnar. Samtidigt undertecknade samtliga medlemsstater samma avtal, eftersom man från medlemsstaternas sida ansåg att det fanns

avtalsinnehåll som omfattades av nationell traktatskompetens. Kommissionen å sina vägnar meddelade vid detta tillfälle att man ansåg exklusiv EG-kompetens förelåg avseende samtliga ifrågavarande avtal. Man formulerade därför ett par frågeställningar till EGD med avsikt att få klargjort kompetensfördelningen avseende WTO avtalet och dess annex. Svaret på dessa frågor utgör Yttrande 1/94 från EGD.

2.2.2 Yttrande 1/94

En av de viktigaste riktlinjerna som kommit från EGD i frågan om exklusiv kompetens för Gemenskapen är Yttrande 1/94 WTO. Frågan gällde om EG hade exklusiv kompetens att underteckna WTO-avtalet och dess annex, och formulerades av Kommissionen. Rådet och ett flertal medlemsländer satte sig emot att frågan överhuvudtaget ställdes, eftersom avtalet de facto redan undertecknats när frågan ställdes. Detta argument bortsåg domstolen ifrån eftersom man ansåg att frågan uppfyllde kraven som ställs i artikel 228 EGF. Anledningen till att frågan alltså kunde ställas trots det faktiska undertecknandet var att WTO-avtalet ännu ansågs vara ett s. k. *envisaged agreement*, d.v.s. ett avtal som Gemenskapen ännu inte helt och fullt uttryckt sig bundet av. Domstolen poängterade dessutom att den inte intresserade sig för frågans exakta utformning, vilken kritiserats av rådet, utan att den fråga som domstolen avsåg att besvara utgjordes av spørsmålet om huruvida exklusiv kompetens att ingå WTO-avtalet och dess annex kunde anses föreligga, alldeles oavsett hur frågan formulerats.

2.2.3 Kompetensfördelning

Domstolen ansåg att traktatskompetensen avseende WTO-avtalet i sig skulle vara delad, dvs att både Gemenskapen och medlemsländerna undertecknar avtalet och blir medlemmar i organisationen, men att exklusiv EG-kompetens att företräda medlemsstaterna förelåg avseende de avtal som benämns "The Multilateral Agreements on Trade in Goods." I detta avtalsblock ingår bl. a. GATT, TBT-avtalet

och Jordbruksavtalet. Detta grundar sig främst på det faktum att de områden som täcks in av dessa avtal till största delen omfattas av den Gemensamma Handelspolitiken, ett område som sedan länge ansetts omfattas av exklusiv EG-kompetens, även avseende externa relationer. Åsikterna om exklusiv kompetens förelåg på detta område ifrågasattes därför inte av Rådet och delar av medlemsländerna annat än på vissa punkter.

En av dessa rörde Jordbruksavtalet. Rådet ansåg att exklusiv kompetens inte kunde föreligga avseende detta avtal, eftersom regleringen här inte bara avsåg internationella förhållanden, utan också krav på förändringar som skall åstadkommas nationellt, exempelvis reduktion av interna nationella jordbrukssubsidier. Domstolens svar på detta utgjordes av att kravet på nationella förändringar inte i sig hindrade att EG i sig binder medlemsstaterna att följa ett avtal som uppmanar till att åstadkomma ett "rättvist och marknadsorienterat handelssystem med jordbruksprodukter"¹⁰. Domstolen ansåg alltså att Jordbruksavtalet var ett av de avtal som omfattas av den exklusiva EG-kompetens som föreligger inom samtliga de områden som omfattas av artikel 133 EGF.

2.3 Konsekvenser av Yttrande 1/94: Artikel 133 EGF

Följden av Yttrande 1/94 blev införandet av artikel 133 i fördraget. I första punkten stipuleras att den gemensamma handelspolitiken skall grundas på *enhetliga principer*¹¹, "särskilt när det gäller att ändra tulltaxor, ingå tull- och handelsavtal,

---

¹⁰ Min översättning, se preambeln till AoA.

¹¹ Min kursivering

uppnå enhetlighet i fråga om liberaliseringsåtgärder, exportpolitik samt handelspolitiska skyddsåtgärder, inbegripet åtgärder vid dumpning och subventioner". Att denna formulering om omfattningen av artikeln tar sikte på WTO är uppenbart, eftersom det är precis denna typ av åtgärder som regleras inom världshandelsorganisationen och som EG är bundna att följa. Att exklusiv gemenskapskompetens måste föreligga på de områden som anges i artikelns första del är också klart och tydligt. I enlighet med domstolens yttrande 1/94, föreligger inte samma situation för de områden som omfattas handel med tjänster eller immateriella rättigheter. Detta förtydligar ytterligare ståndpunkten att GATS och TRIPS faller utanför gemenskapens exklusiva kompetens, vilket framgår av punkterna 5-7 i artikel 133.

På de områden som omfattas av artikelns första punkt skall kommissionen företräda gemenskapen vid de förhandlingar som den bemyndigas att delta i av rådet enligt artikelns andra punkt. Rådet och kommissionen skall sedan gemensamt se till att de avtal som förhandlas fram är "förenliga med gemenskapens interna politik och interna regler"¹². När rådet utfärdar sitt bemyndigande sker detta med kvalificerad majoritet enligt vad som regleras i artikelns fjärde punkt.

De förhandlingar som kommissionen bemyndigas att föra skall ske i samråd med en särskild kommitté, vilken består av representanter från EU:s samtliga medlemsstater. Denna kommitté benämns vanligen "Artikel 133-kommittén" och har till uppgift att koordinera den gemensamma handelspolitiken och kanalisera åsikter till

---

¹² Art 133 p.3

kommissionen. Härigenom skall kontakten mellan kommissionen och kommittén vara tät och regelbunden.

Beslut fattas sedan av rådet sedan parlamentet informerats av kommissionen. Någon ytterligare kompetens tillerkänns inte parlamentet på området. Det skall dock påpekas att det nya konstitutionsförslaget innehåller en utvidgad roll för parlamentet i handelsrelaterade frågor.

2.3.1 Ett praktiskt svenskt perspektiv på artikel 133 – så som Jordbruksverket uppfattar kompetensfördelningen

Konsekvenserna av artikel 133 når naturligtvis också till Sverige. För att ta reda på hur reglerna fungerar i praktiken, kontaktade jag Jordbruksverkets internationella avdelning¹³, som dagligen arbetar praktiskt med EG- och WTO-frågor. De gav en bild där förhandlingarna helt sker på gemenskapsnivå, och där det enskilda medlemslandet snarare intar en rådgivande position.

Vid de multilaterala jordbruksförhandlingarna i WTO representeras medlemsländerna av EU: s handelskommissionär, vid ministermötena är det EU: s jordbruksminister som för unionens talan. Den svenska jordbruksministern är alltså inte själv inblandad i praktiskt förhandlingsarbete.

Bakom kulisserna arbetar medlemsstaterna tillsammans med frågor och förslag i olika typer av diskussionsgrupper för att så långt det är möjligt koordinera en EU-gemensam linje. Sverige har representanter från Jordbruksverket och

---

¹³ Mailkontakt med Maria Johansson, Jordbruksverket, november 2006.

Jordbruksdepartementet på plats vid de svenska representationerna i Genève och Bryssel. Som nationell jordbruksmyndighet i ett medlemsland har man en roll som expertinstans. Jordbruksverket och jordbruksdepartementet koordinerar på detta sätt Sveriges syn på olika frågor. Sverige deltar också i samtal med andra länder med liknande intressen i en så kallad like-mindedgrupp. I sådana grupper försöker EU-länder med likartade intressen få gehör för sin syn på saken när EU som helhet ska koordinera sin linje inför de multilaterala jordbruksförhandlingarna. Enligt Jordbruksverket har EG exklusiv kompetens att företräda medlemsländerna, men påpekar att man eftersträvar att söka någon typ av europa-gemensam linje innan förhandlingarna. Hur denna europalinje åstadkoms och efterlevs är enligt Jordbruksverket olika. De upplever dock att Kommissionen för det mesta är relativt lyhörd för medlemsländernas åsikter och perspektiv. Den exklusiva förhandlingsrätten åvilar dock Kommissionen, enligt Jordbruksverket.

3. DOHA DEVELOPMENT AGENDA OCH JORDBRUKSAVTALET

3.1 Målet med DDA-förhandlingarna

Sedan 2001 pågår en ny förhandlingsomgång inom WTO. Denna fokuserar på utvecklingsfrågor och därigenom får jordbruksfrågorna en central roll. En majoritet av WTO:s medlemmar är u-länder med en stor men ofta underutvecklad jordbrukssektor som dock ofta samtidigt är statens största inkomstkälla och befolkningens enda sätt att försörja sig. WTO har också medlemmar som är ekonomiska stormakter med kraftfull subsidiering av en liten men oerhört konkurrenskraftig jordbrukssektor som kan producera enorma mängder till mycket konkurrenskraftiga priser. Det som händer i Doharundan, som förhandlingsomgången kallas, är att man försöker åstadkomma ett gemensamt

dokument med en global handlingsplan, för att uppnå ett rättvist och marknadsorienterat system för global handel med bl. a jordbruksprodukter. Under de sex år som förhandlingarna har pågått, har man egentligen inte kommit längre mot ett avslut än då man inledde samtalen.

3.1.1 " ...nice try honey... " ?

Slitningarna mellan de olika intressena är stora, och sällan har den allt mer uppenbara klyftan mellan nord och syd varit tydligare. Det unika i situationen är att de rika länderna kan inte bara köra över de fattiga ländernas intressen, eftersom det multilaterala handelssamarbetet är avhängigt på att man faktiskt kommer överens. Samtliga aktörer är medvetna om de fördelar som kommer av en kontrollerad handelsliberalisering. Samtidigt är det uppenbart att just det här med att komma överens och göra ömsesidiga uppoffringar är väldigt svårt och den huvudsakliga anledningen till att förhandlingarna för tillfället ligger nere. De val som medlemsländerna i WTO nu gör kommer att få konsekvenser för mycket lång tid framöver, och det kommer att visa sig om hela utvecklingen av WTO var något som gick att genomföra på global nivå, eller om det kommer att kommas ihåg som något kraftfullare och mer bestående än bara "ett bra försök".

3.2 Vad vill då de olika aktörerna?

För att förtydliga kan vi dela in medlemsländerna i tre stora huvudgrupper.

1. I-länderna: Här ingår EU och USA, Japan, Canada, Island och Norge. Alla dessa aktörer har ägnat sig eller ägnar sig i dagsläget åt att med hjälp av subventioner hålla priserna nere på inhemskt producerade varor. Fram till tillkomsten av Jordbruksavtalet utgjordes denna protektionism till stor del av s.k. exportsubsidier, en stödform som effektivt sänkte priset på varor som skulle ut i världen, och möjliggjorde en prisnivå som ofta låg under produktionspriset. Denna typ av stöd är

idag på väg att försvinna (genom att de är tydligt schemalagda inom respektive medlemslands eget program för minskning av jordbruksstöd), även om i princip samma effekt kan uppnås genom inhemska stöd till producenterna. Denna form av subsidiering kallas ofta för något annat än vad det verkligen är, t ex miljöstöd, glesbygdstöd, gårdsstöd osv. Den reella konsekvensen av denna verksamhet är att konkurrensen på jordbruksmarknaden inte är fri, utan styrd i en viss riktning mot en viss önskvärd typ av produktion som regleras ovanifrån av staten eller EU till priser som trots höga kostnader för produktionsfaktorer kan hållas nere för att kunna konkurrera globalt. Det är viktigt att hålla i minnet att även stöd som till synes enbart riktar sig till inhemska producenter kan ha en större påverkan på den globala marknaden än om ett litet obetydligt land skulle använda sig av exportsubsidiering, eftersom de inhemska stöd som används spiller över på exportprodukter när överproduktion slutligen går på export. De olika stödformer som finns används idag flitigt av I-länderna, och man har varit ovilliga att gå med på reduktioner i subsidiesystemen, eftersom man anser sig svårt konkurrensutsatt av resten av världen. USA och EU har sinsemellan anklagat varandra för bristande flexibilitet. Båda två har gått med på att acceptera nedskärningar i stödnivåerna, men EU med främst Frankrike i spetsen har hittills förklarat sig ovilligt att göra allt för ingripande nedskärningar. Detta skulle innebära en allt för stor omställning i det som utgör den gemensamma jordbrukspolitiken och dess övergripande mål.

Den stora rädslan bland I-länderna är alltså att det inhemska jordbruket skall slås ut p.g.a. de höga kostnader ett modernt jordbruk medför med dess högre krav på dyra maskiner, effektiv resursfördelning och säkerhet för arbetarna. Dessutom ställs krav på miljöhänsyn, produkt- och matsäkerhet, djurskydd och en levande landsbygd och allt detta kostar pengar att upprätthålla. Man oroar sig för ett scenario där skyddsvärda sektorer inte kan få det stöd de behöver och därmed skulle man riskera en situation där det inte längre går att bibehålla den höga standard på t ex produkter

och miljö som subsidieringen medfört. Dessutom anser man att de eftergifter och anpassningar man redan gjort är tillräckliga och att det är upp till övriga förhandlingsparter att göra mer. Detta gäller såväl mellan nord och syd som mellan EU och USA, som båda anser sig ha gjort stora förändringar av sina stödsystem. Denna inställning framkom tydligt när EU:s jordbrukskommissionär Mariann Fischer Boel talade vid ett möte i Indien nyligen:

"I'm very glad that our CAP reforms and our positive general response to globalisation have enabled us to make a solid contribution to the Doha Round in all three "pillars" of the agricultural talks.

In terms of domestic support, we have been able to offer a huge cut of 70 per cent to our ceiling on trade-distorting support. This is because the introduction of the Single Farm Payment has moved most of our domestic subsidy to the WTO's Green Box of least-trade-distorting payments.

With regard to export competition, we have been far out in front of everyone else: we have offered to abolish our export refunds – 100 per cent of them!

And in respect of market access, we have signalled our readiness to make deep cuts, halving our average agricultural import tariff from 23 to 12 per cent.

Taken together, these three strands of our agricultural offer make a very attractive whole, which promises generous new opportunities within the European Union's traditional markets, both domestic and overseas.

However, the promise has clear strings attached. European farmers will not be offered up as a sacrifice to get the right overall result in the Round.

On domestic support: we have already made a huge effort. We now expect our trade partners to do the same. The US in particular must tame its trade-distorting programmes.

On export competition: European export refunds cannot be treated in isolation. If they must go, so must the trade-distorting elements of food aid, export credits and state trading enterprises.

And on market access, we have to aim for realism and balance. Yes, import tariffs must fall. Yes, there will be gains for efficient producers and exporters. But no one can expect us to pull down border protection overnight, thus wiping out large sections of our valued diverse farm sector.

Furthermore, the talks must finally get serious about Geographical Indications.

Fundamentally, we must bear in mind that the Doha Round is not specifically an "agriculture round". Agriculture is one of the pieces in the jigsaw – a big piece. But we are simply not going to get anywhere if our trade partners demand agricultural liberalisation at breakneck speed and offer nothing meaningful on services and industrial tariffs.

If these points are understood, we can all move forwards together in the Doha Round, and the European Union will do its utmost to help get us across the finishing line."¹⁴

2. G-20gruppen: Denna grupp utgörs av relativt starka u-länder med en mycket omfattande jordbrukssektor, t ex Brasilien, Argentina, Egypten, Kina och Indien. G-20 gruppen är en tongivande röst i förhandlingarna, och man tar ofta upp frågor som också rör de minst utvecklade länderna (de s.k. LDC-länderna). G20-gruppen kräver fundamentala förbättringar för möjligheten till avsättning för produkter producerade i u-länder på världsmarknaden. Man påpekar att den typen av subsidier som används inom jordbrukssektorn och som fortfarande är tillåtna, har varit förbjudna att använda på industriprodukter i decennier. Man vill peka på den strukturella orättvisa som åstadkoms när det är jordbruksprodukter som särbehandlas, eftersom det är just u-länderna som drabbas av det faktum att det inte är möjligt att konkurrera på världsmarknaden utan att använda subsidier, något som är omöjligt att genomföra i den ekonomiska realitet som flertalet u-länder befinner sig i.

3. LDC-länderna: Dessa länder är jordens fattigaste länder med enorma svårigheter att ens producera tillräckligt med varor så att det ens finns möjlighet för den egna befolkningen att försörja sig nödortförtigt. Länderna är ofta helt dominerade av

---

¹⁴ Mariann Fischer Boel: "Globalisation and agriculture: the EU response", Mumbai University Mumbai, Indien, 9 mars 2007

multinationella företag som äger merparten av den produktionsdugliga marken och som ofta har ett betydligt större inflytande än den lokala regeringen. Ofta är man också beroende av produktion av en enda vara, som i konkurrens med kraftigt subsidierade motsvarigheter från övriga världen inte kan få fäste på världsmarknaden. Om inte LDC- länderna får bättre tillgång till marknaden och en strukturell förändring kommer till stånd, kommer de att förbli "stuck to the bottom"

Förhandlingsläget är om inte helt låst, så i alla fall ordentligt kärvt. Ingen part har velat gå med på övriga parters krav och pga. dödläget suspenderades alla förhandlingar i månadsskiftet juni-juli 2006. De senaste dagarna har det dock kommit signaler från WTO i Genève att informella samtal med ministrar från olika länder och intressegrupper lett till att man med det snaraste skall återuppta de multilaterala förhandlingarna för att till sist nå en överenskommelse som kan avsluta den allt för långdragna Doha-rondan.¹⁵

4. DEN GEMENSAMMA JORDBRUKSPOLITIKEN

Som med hela det europeiska samarbetet har även jordbrukspolitiken utvecklats ur efterkrigstidens sargade Europa med starka krav på europeisk självförsörjning. Kriget hade gjort att jordbruket lamslagits och livsmedelstillgången var knapp. Detta ville man i det spirande europeiska samarbetet till varje pris undvika. Därför skapade man en gemensam jordbrukspolitik som belönade effektiva

---

¹⁵ Rapport från ordföranden i Trade Negotiations Committee 7 februari 2007 (www.wto.org)

stordriftslösningar och stora produktionsvolymmer. Man skapade olika stödformer som ledde jordbruket i det som då ansågs vara en gynnsam inriktning – mot allt större och mer specialiserade enheter som belönades för hög produktion av den jordbruksprodukt man inriktat sig på. Europa blev mycket riktigt självförsörjande, men detta på bekostnad av andra faktorer.

4.1 Problem med den gamla jordbrukspolitiken

4.1.1 Miljöproblem

Kravet på allt större produktionsenheter gjorde att det blev omöjligt att försörja sig på en mindre gård, vilket ledde till en omfattande utslagning av småjordbruk över hela gemenskapen och en minskning av andelen sysselsatta i jordbruket. En likriktad odling med hög andel konstgödning har lett till omfattande övergödning av marker och vattendrag. Kraven på en effektiv köttproduktion ledde till att djurskyddet och livsmedelssäkerheten sattes på undantag, ända tills katastrofen med galna ko-sjukan blev den väckarklocka som äntligen ledde till ändrade regler för djurproduktion.

4.1.2 Överproduktion och varuberg

Den effektiva livsmedelsproduktionen ledde till enorma livsmedelsöverskott som var tvungna att ta vägen någonstans. Detta någonstans blev ofta u-länderna, med försäljningspriser som hölls nere med hjälp av exportsubsidier från EG. Resultatet blev en omfattande snedvridning av världshandeln och en utslagning av producenter av jordbruksprodukter i de områden dit EG sålde sina smörberg och andra varor som det producerades tusentals ton för mycket av. Förutom de förödande konsekvenserna på världsmarknaden och för de människor som förlorade sina försörjningsmöjligheter i u-länderna, så väcktes ett omfattande missnöje runt om

i Europa när det gick upp för medborgarna att deras surt förvärvade skattepengar gick till att betala för att bli av med överproduktionen.

4.1.3 Krav på förändring

Samtidigt vaknade ett ökat miljömedvetande och inte minst den väckarklocka som FN:s miljökonferens i Rio de Janeiro 1992 utgjorde leda till allt större krav på en förändrad jordbrukspolitik. Dessutom ställdes krav på EG genom den då pågående Uruguayrundan och det blivande WTO. Kraven som ställdes från aktörerna var tydliga: Förändringar måste äga rum, annars skulle avtalen aldrig komma till stånd. Naturligtvis utgjordes den påverkan som utövades på EG under Uruguayförhandlingarna inte bara ett ensidigt krav på förändring. Det fanns många incitament till åtgärder som var väldigt positiva för EG och som gjorde att kravet på förändringar inom vissa områden gick att acceptera. Vi får inte glömma bort att EG var en mycket kraftfull förhandlingspart under skapandet av WTO, och delar av Jordbruksavtalet innehåller direkta anpassningar till EG:s subsidiepolitik. Detta gäller till exempel artikel 6, som är en direkt anpassning till europeiska och amerikanska krav avseende subsidier till produktionsminskning, ett område som EG haft stor anledning att ägna sig åt efter "smörbergsepoken".¹⁶

---

¹⁶ Artikeln tillkom efter att USA och EG genom "Blair House-överenskommelsen" säkrat rätten till vissa subsidieprogram. Överenskommelsen var nödvändig för att få Uruguayförhandlingarna att gå i lås på jordbruksområdet.

4.2 Förändringar i jordbrukspolitiken

Sedan början av 1990- talet har EG: s jordbrukspolitik förändrats i hög grad. Som vi nämnde ovan har stöd dels betalats för att stödja produktionsminskningar, dels för att motsvara konsumenternas efterfrågan. En omfattande budgetreform har sänkt kostnaderna för jordbrukspolitiken efter krav från medborgarna, och det är också konsumentkrav som står i centrum för den inriktning som jordbruket har idag. Direkt inkomststöd finns kvar för att garantera jordbrukarnas grundförsörjning, men dessa är villkorade i en annan riktning än förr. För att erhålla stödet ställs också vissa miljö och livsmedelssäkerhetskrav som jordbrukaren måste uppfylla om han inte vill se bidragen – och konsumenternas efterfrågan – minska. Genom frikopplingen mellan subsidier och produktionsvolym hoppas man åstadkomma en marknadsanpassning av jordbruket som ska leda till att konsumenternas krav och efterfrågan är de faktorer som styr jordbruket i den lönsammaste riktningen.

4.2.1 Jordbrukets formella placering

Den gemensamma jordbrukspolitiken har varit en av EG: s tidigaste arbetsuppgifter och tillhör de områden som undantas från subsidiaritetsprincipen i art 5 EGF. Utförliga instruktioner för den gemensamma jordbrukspolitikens utförande återfinns i artiklarna 32-38 i fördraget. I och med att EG utvecklat en gemensam jordbrukspolitik genom att medlemsstaterna fört över beslutanderätten till Gemenskapen genom fördraget så utsläcks möjligheten för det enskilda medlemslandet att reglera på jordbruksområdet. Detta stöds av den ännu tidigare domen i ERTA¹⁷, där domstolen deklarerade att då EG utvecklat en gemensam

---

¹⁷Mål 22/70 Kommissionen mot Rådet[1971] ECR 263

politik på ett område, har man också skapat exklusiv intern kompetens och därmed utsläckt möjligheten för medlemsstater att agera enskilt. *"The existence of community powers excludes the possibility of concurrent powers on the part of the member state"* är ett tydligt besked från domstolen att om Gemenskapen fått makt tilldelad på ett område, kan inte längre en enskild medlemsstat agera på samma område.

5. ANALYSAVSNITT

Vi skall nu ta itu med denna uppsats huvudsakliga frågeställningar, vilka utgörs av:

Hur regleras kompetensfördelningen mellan EG och medlemsstaterna på jordbruksområdet? samt

Föreligger de jure och de facto exklusiv kompetens för EG att företräda medlemsstaterna i Doharundans jordbruksförhandlingar?

Den sista frågan utgör det huvudsakliga målet för denna uppsats att besvara.

5.1 Intern kompetens

Som vi nämnt ovan hör jordbrukspolitiken till de områden som mycket länge hört till EG:s arbetsuppgifter. Jordbrukspolitiken har genomgått en långtgående harmonisering och styrs till fullo från Bryssel.

Denna maktöverföring från medlemsstaterna till EG kan delvis påvisas genom fördraget. Genom sin utformning som gemensam politik under fördraget, faller också jordbruket under undantaget från artikel 5 EGF, eftersom jordbrukspolitiken

---

skall anses vara ett sådant område där Gemenskapen är "ensam behörig" och detta stöds också av EGD i ERTA¹⁸ där det tydligt stipuleras att i de fall Gemenskapen har utvecklat en gemensam politik på ett visst område, skall det inte längre finnas möjlighet att enskilt agera för den enskilda medlemsstaten. Exklusiv EG-kompetens skapas alltså genom att medlemsstaterna aktivt överför beslutanderätten på vissa områden till EG genom att tillsammans utveckla en ny, gemensam politik.

Jordbrukspolitiken kan genom sin utformning som tydligt handelsrelaterad anses nära sammanlänkad med den gemensamma handelspolitiken, och som vi tidigare nämnt har domstolen specifikt uttalat sig i kompetensfrågan avseende denna genom sitt yttrande i 1/75 Local Cost Standards. Här framgår tydligt att handelspolitiken hör till de områden där medlemsstaterna inte får lov att reglera enskilt så vida inte EG lämnar sådant utrymme i sin reglering. Kommissionen anser för övrigt att alla de områden som den gemensamma marknaden omfattar, hör hemma under denna exklusiva kompetens. Det är dock ERTA-doktrinen som blir det tyngsta argumentet för att tillerkänna EG exklusiv intern kompetens på jordbruksområdet, eftersom den tydligt uttrycker att där det finns en gemensam bestämmelse, kan det inte samtidigt finnas tillämpningsutrymme för nationell reglering på samma område. Nationell reglering och gemenskapsregler tillåts alltså inte samexistera om de ifrågavarande reglerna kan anses konkurrerande. I så fall vinner gemenskapsregeln omedelbar överhöghet över den nationella bestämmelsen.

---

¹⁸ Mål 22/70 Kommissionen mot Rådet [1971] ECR 263

5.1.1. Hänsyn till subsidiaritet?

Behöver då gemenskapen ta hänsyn till subsidiaritetsprincipen vid utövandet av de gemensamma reglerna?

Så som artikel 5 i fördraget är utformad, anser jag att formuleringen är så pass tydlig med att betona att områden där gemenskapen är ensam behörig hör till de områden där subsidiaritet inte behöver iakttas och således inte heller kan åberopas. Dock måste man anta att artikelns position såsom EG-rättslig grundprincip gör att man måste ta hänsyn till den i den mån de gemensamma reglerna skall omformas eller utökas, t ex om en fördragsändring skall ske.

Resonemanget i avsnitt 5.1 visar att exklusiv intern kompetens föreligger.

Gäller detta också exklusiv kompetens i externa förhållanden?

5.2 Extern kompetens

5.2.1 Generella drag - In foro interno, in foro externo

Där det föreligger tydlig intern EG-kompetens, brukar man också göra tolkningen att motsvarande kompetensfördelning gäller externa förhållanden. Detta baseras på doktrinen om *underförstådd exklusiv kompetens*, som ju, vilket vi tidigare nämnt, innebär att den interna kompetensen spiller över på den externa kompetensen i motsvarande utsträckning och därmed gör att de båda företeelserna blir parallella med varandra. Som nämnts tidigare har domstolen utvecklat detta synsätt genom domarna i *ERTA*¹⁹, *Kramer*²⁰ och *Inland Waterways*²¹. Tillkomsten av artikel 308

---

¹⁹ Case 22/70 Kommissionen mot Rådet[1971] ECR 263

förstärker också bilden av att det är EG som har sista ordet eftersom den utgör en möjlighet att agera även om det inte finns en uttrycklig fördragsartikel som ger EG den rätten. På området "exklusiv extern kompetens" finns inga uttryckliga fördragsartiklar alls, bara ett inarbetat betraktelsesätt, och artikel 308 kan kanske sägas utgöra ett sätt att formalisera detta synsätt.

Enligt ovan förda resonemang skulle jordbrukspolitiken alltså omfattas av den exklusiva externa kompetensen, eftersom den interna kompetensen är tydligt befast, både strikt legalistiskt men också i det dagliga arbetet inom Gemenskapen och dess medlemsländer. Att tillerkänna EG exklusiv extern kompetens på jordbruksområdet är egentligen bara den naturliga följderna av att EG är ensamt ansvarig för utförandet av jordbrukspolitiken inom Gemenskapen. Att rätten att företräda medlemsländerna i internationella sammanhang inte skulle föreligga inom ett område som så tydligt endast styrs från EG inom Europa faller på detta sätt på sin egen orimlighet. Genom att ge artikel 133 tillämplighet på området är det också möjligt att påvisa exklusiv extern kompetens på jordbruksområdet.

---

²⁰ Cases 3, 4 & 6 /76, Kramer [1976] ECR 1279

²¹ Opinion 1/76 on the Draft Agreement Establishing a Laying-up Fund for Inland Waterway Vessels [1977]

5.3 Artikel 133 och exklusiv kompetens

Artikel 133 tar sikte på den gemensamma handelspolitiken. Artikelns utformning i första punkten anger tydligt att om ett område hör till den gemensamma handelspolitiken, gäller "enhetliga principer". Den konkreta innebörden av detta är naturligtvis att det EG som agerar på området, inte medlemsstaterna själva. Rätten att ingå avtal, ändra tulltaxor och vidta handelspolitiska åtgärder åvilar Gemenskapen, inte enskilda medlemsstater. Således föreligger exklusiv extern kompetens enligt artikelns lydelse för de områden som omfattas av den gemensamma handelspolitiken. Gäller detta då även för jordbruket?

5.3.1 Ett tydligt handelsrelaterat syfte

Begreppet gemensam handelspolitik har länge givits en extensiv tolkning i domstolens praxis. Enligt en mängd rättsfall med början i yttrande 1/78 Natural Rubber²² via exempelvis Tjernobyilmålet²³, mål 45/86 Kommissionen mot Rådet²⁴, Werner²⁵, Leifer mfl²⁶, Centro-Com²⁷ samt Yttrande 1/94 WTO visar att domstolen anser att ett område omfattas av den gemensamma handelspolitikens externa regelverk i artikel 133 om syftet med det aktuella området påverkar den

---

²² Yttrande 1/78, International Agreement on Natural Rubber, 1979, ECR 2871

²³ Mål C-62/88, Grekland mot Rådet, REG 1990,

²⁴ Mål 45/86 Kommissionen mot Rådet, REG 1987

²⁵ Mål C-70/94 Werner, REG 1995

²⁶ Mål C-83/94 Leifer mfl, REG 1995

²⁷ Mål C-124/95 Centro-Com REG 1997

internationella handeln, vilket ju kan vara fallet på många områden, inte minst jordbruksområdet. Domstolens avgöranden kan handla om vitt skilda områden som vid en första anblick inte verkar vara direkt hänförliga till den gemensamma handelspolitiken. Vid en närmre analys visar det sig dock att syftet med det aktuella området är handelsrelaterat, och slutsatsen blir då att det skall omfattas av den gemensamma handelspolitiken, även om ursprungsområdet egentligen var jordbruk eller miljö. Finns det ett handelsrelaterat syfte med åtgärden, skall den omfattas av den gemensamma handelspolitikens regler, exempelvis artikel 133. Detta illustreras tydligt i Yttrande 1/94 när domstolen deklarerar:

”The **objective** of the Agreement on Agriculture is to establish, on a worldwide basis, a ‘ fair and market-oriented agricultural **trading system**’²⁸. Det är den förevarande handelsaspekten som gör att domstolen i samma punkt förklarar att Jordbruksavtalet skall omfattas av EG:s kompetens i enlighet med artikel 133 (ex art 113). Liknande resonemang fördes i ovan nämnda yttrande i punkterna 30-33, och från domstolens sida stod det klart att den gemensamma handelspolitiken och artikel 133 har en mycket stor spännvidd, och att det är ett handelsrelaterat syfte som är den springande punkten i sammanhanget.

5.3.2 Handelsrelaterad exklusiv kompetens...men därutöver?

Följaktligen omfattas jordbruksfrågor i den mån de är handelsrelaterade av gemenskapens exklusiva externa kompetens under artikel 133. Enligt Yttrande 1/94 WTO hör Jordbruksavtalet till den grupp av avtal där gemenskapen är ensam behörig att företräda medlemsländerna. Baserat på dessa slutsatser står det klart att

---

²⁸ Yttrande 1/94 WTO p. 29, mina markeringar

det är EG som innehar den exklusiva rätten att företräda medlemsstaterna i jordbruksförhandlingarna i Doharundan, så länge förhandlingarna rör jordbruksavtalet eller annan handelsrelaterad jordbrukspolitik.

Slutsatsen leder då till en motfråga:

Kan vi då motsatsvis dra slutsatsen att jordbruket i den mån det behandlar icke-handelsrelaterade frågor inte omfattas av exklusiv gemenskapskompetens?

Föreligger då en restkompetens för medlemsstaterna att agera självständigt i den mån jordbruksförhandlingarna omfattar även klart icke-kommersiella syften?

5.3.2 Exklusiv kompetens - trots icke-kommersiella hänsyn?

I förhållande till ERTA-doktrinen - *in foro interno, in foro externo* - så skall jordbrukspolitiken, oavsett om den omfattas av den gemensamma handelspolitiken eller ej, omfattas av exklusiv gemenskapskompetens eftersom det antas föreligga parallellitet mellan intern och extern kompetens. EG:s gemensamma jordbrukspolitik innehåller en mängd icke-kommersiella mål och hänsyn, som tar sikte på hållbar utveckling, regional utveckling, säkra livsmedel, djurskydd osv.²⁹. Eftersom dessa hänsyn är integrerade i den gemensamma jordbrukspolitiken internt, skall dessa också omfattas av gemenskapens externa behörighet. Principen om underförstådd exklusiv kompetens påvisar alltså att jordbrukspolitiken i sin helhet, även i den mån den omfattar icke-kommersiella hänsyn, skall omfattas av exklusiv extern gemenskapskompetens.

---

²⁹ Se t ex <http://ec.europa.eu/agriculture/publi/capexplained/cap-sv.pdf> för en utförlig beskrivning av den gemensamma jordbrukspolitiken särskilda mål och hänsyn.

Det är dock tveksamt om det går att hitta något konkret stöd i fördraget som stöder denna kompetensfördelning. Artikel 133 kräver någon typ av handelsrelaterat syfte, och i den mån jordbrukspolitiken omfattar icke-kommersiella hänsyn blir det nog svårt att samtidigt påvisa ett sådant handelsrelaterat syfte. Snarare är det ju så att de icke-kommersiella hänsynen ingår som vägvisare i den gemensamma jordbrukspolitiken för att markera vilka vägar de handelsrelaterade bestämmelserna skall ta för att vara i linje med de övergripande målen som gemenskapen satt upp. Att då göra en koppling till artikel 133 skulle då vara mycket långsökt. Denna hållning stöds av domstolen i yttrande 2/00, där man går emot kommissionens åsikt att artikel 133 är tillämplig precis överallt där en koppling till handel överhuvudtaget är möjlig. Domstolens hållning är snarare att inte urvattna artikel 133, utan behålla en strikt handelsrelaterad profil på denna artikel. Det bör alltså inte gå att motivera att hela den gemensamma jordbrukspolitiken kan falla under artikel 133: s tillämpningsområde. Dock torde ändå exklusiv extern gemenskapskompetens föreligga på hela jordbruksområdet i enlighet med principen om underförstådd extern kompetens, huvudsakligen med stöd i ERTA-doktrinen såsom vi redogjort för denna ovan i stycke 5.2.1.

5.3.3 Icke-kommersiella hänsyn och DDA

I Dohaförhandlingarna ingår målsättningar om förbättringar på icke-kommersiella områden. Detta framgår tydligt av punkterna 5 och 6 i Doha Development Agenda. På jordbruksområdet finns motsvarande hänsyn upptagna i agendan. I punkt 13 i agendan framgår att förhandlingarna om icke-kommersiella ämnen kommer att

genomförs precis som redan stipulerats i Jordbruksavtalet³⁰. I preambeln till Jordbruksavtalet nämns vissa hänsyn så som livsmedelssäkerhet, miljöskydd och särskilda undantagsregler för de minst utvecklade länderna. Det troligaste är att förhandlingarna kommer att vara helt begränsade till dessa viktiga frågor och att det knappast kommer att finnas utrymme för fler förslag till förhandlingsämnen. Detta får till konsekvens att de icke-kommersiella hänsyn som behandlas inom ramen för Doha-agendans jordbruksförhandlingar är begränsade till de områden som redan ingår i Jordbruksavtalet. Därför är det inte troligt att det skulle föreligga någon restkompetens för EG:s medlemsstater att själva förhandla på den grund att EG skulle sakna exklusiv kompetens vad gäller icke-kommersiella hänsyn på jordbruksområdet. Eftersom hänsynen är inbakade i ett avtal som i sin helhet tillerkänts exklusiv gemenskapskompetens i enlighet med artikel 133 av domstolen i yttrande 1/94 WTO, är det mycket som talar att det är EG:s röst som får ljuda i ensamt majestät även när samtalen leds in på områden som inte är direkt handelsrelaterade.

5.3.4 En urvattning av art 133

Som vi nämnt ovan har domstolen klart uttalat att man inte vill urvattna innehållet i artikel 133 genom att tillåta att man mer eller mindre fabricerar fram handelsrelaterade kopplingar till allsköns områden.³¹ På denna grund verkar domstolens slutsats i yttrande 1/94 lite förhastat när man låter avtalen i sin helhet falla under artikel 133 och dess exklusiva kompetens, eftersom detta i sig har lett till

---

³⁰ Se preambeln till Jordbruksavtalet, sista stycket.

³¹ Yttrande 2/00, p. 40

att artikel 133 har fått ett tillämpningsområde som är väldigt brett, oavsett vad domstolen har för ambitioner i yttrande 2/00. På det hela taget får man ett intryck av att hela ställningstagandet i yttrande 1/94 är lite forcerat, vilket torde vara en konsekvens av att det rådde viss tidsbrist vid tidpunkten för yttrandet. Yttrande 2/00 innehåller en önskan om att hejda en allt mer extensiv tolkning av artikel 133, men i grunden är yttrandet från 1994 allt för inarbetat för att kunna möjliggöra någon annan trovärdig tolkning än att artikel 133 de facto har ett mycket stort tillämpningsområde, något som inte minst märks på hur det praktiska förhandlingsarbetet mellan medlemsländerna, EG och WTO verkligen går till, vilket vi behandlar i avsnitt 2.3.1

5.4 Ett begränsat medlemskap?

Domstolens yttrande i WTO 1/94 är alltså det närmaste man kommer ett strikt legalistiskt avgörande avseende kompetensfördelningen mellan EG och medlemsstaterna på jordbruksområdet i förhållande till WTO.

Det finns dock en del intressanta iakttagelser man kan göra som kan vara av akademiskt intresse, även om domstolen inte för närvarande verkar vara ifärd med att ändra sitt tidigare ställningstagande.

5.4.1 Traktatskompetensen avseende WTO-avtalet är delad

Domstolen ansåg i Yttrande 1/94 att traktatskompetensen skall vara delad mellan medlemsstaterna och EG avseende WTO-avtalet. Härigenom blir alla medlemsstater enskilda medlemmar i WTO, samtidigt som EG också blir medlem. Vidare fördelar domstolen kompetensen att agera i förhållande till de olika annexavtalen som hör till WTO-paketet, och fastslår att vissa avtal omfattas av exklusiv EG-kompetens medan andra avtal omfattas av delad kompetens. Detta inskränker kraftfullt ett lands rätt att agera självständigt i WTO, trots att man på pappret är fullvärdig medlem i

organisationen. Själva medlemskapet är alltså på intet sätt villkorat från WTO:s sida, utan det är kompetensfördelningen inom EG som är avgörande för medlemsstaternas rörelsefrihet inom världshandelsorganisationen.

5.4.2 Är det ett brott mot EG-rätten att agera enskilt i förhållande till WTO på jordbruksområdet?

Eftersom samtliga EG:s medlemsstater är fullvärdiga medlemmar i WTO, är det knappast möjligt att angripa en stats enskilda agerande i förhållandet till WTO:s regelverk. Om ett enskilt land (som är medlem i EU och i WTO) skulle börja agera enskilt inom WTO skulle detta däremot strida mot EG-rätten om agerandet inte sker på ett område där EG inte har exklusiv kompetens. Utifrån vad vi tidigare visat avseende kompetensfördelningen de facto och de jure verkar utsikterna ganska dåliga att från en medlemsstats sida försöka driva ett resonemang som går ut på att ge sitt land rätten att agera enskilt på jordbruksområdet. Doha-förhandlingarna på detta område är för nära knutna till jordbruksavtalet för att man skall kunna argumentera en självständig rätt för en medlemsstat i EG att agera, dessutom är det svårt att motbevisa att den gemensamma jordbrukspolitiken inte skulle omfattas av exklusiv gemenskapskompetens. Däremot är det inte säkert att artikel 133 som grund för att angripa staten som gör det enskilda agerandet skulle hålla hela vägen. Domstolen verkar mer och mer anta en hållning där en alltför vidlyftig tolkning av artikel 133 inte längre är önskvärd, även om gamla avgöranden fortfarande väger tungt.

6. KONKLUSION OCH KONSEKVENSANALYS

Med hänsyn till de fakta som påvisats ovan avseende formell kompetens och den faktiska förhandlingssituationen som faktiskt föreligger i verkligheten så anser jag mig ha stöd för att påstå att exklusiv kompetens för EG att företräda

medlemsstaterna vid Doharundans jordbruksförhandlingar föreligger både de jure och de facto.

Vi skall nu ägna ett ögonblick åt de konsekvenser som följer av denna slutsats.

6.1 Konsekvensanalys

Att det är EG som har befogenheten att företräda medlemsstaterna vid jordbruksförhandlingarna inom ramen för Doha Development Agenda är som vi tidigare konstaterat ett faktum, både juridiskt och i praktiken. Vi skall nu undersöka vad denna kompetensfördelning får för konsekvenser för EG som internationell aktör, för EG:s externa kompetens, för den enskilda medlemsstaten och dess medborgare samt för utgången av de pågående förhandlingarna.

6.1.1 Konsekvenser för EG: s externa identitet och EG som internationell aktör

Det vi tidigare konstaterat, att EG innehar den exklusiva rätten att företräda medlemsstaterna i jordbruksförhandlingarna, har stora konsekvenser för gemenskapens externa identitet. Ett klart konstaterande av kompetensfördelningen är ett klartecken för EG att tiden är mogen för ett självständigt agerande på global nivå. Det är ett sätt att visa omvärlden att Europa är en enhet och står enade i viktiga globala frågor. Just jordbruksområdet är förvisso en mindre del av den totala förhandlingsagendan inom ramen för Doharundan, men ett konstaterande av kompetensfördelningen signalerar enighet både inom Europa och globalt. Dessutom skulle det troligen vid en närmre analys föreligga exklusiv kompetens på fler områden som omfattas av DDA-förhandlingarna, vilket ytterligare stärker den europeiska rösten i det globala samtalet. Istället för att EG representeras av ett trettiotal olika röster, kan man nu med gemensam övertygelse styra resultatet åt ett

europiskt fördelaktigt håll, då tyngden bakom orden ökar betydligt då EG talar med en röst. EG är en av världens största handelsaktörer, och att då ha ett klart förhandlingsmandat skapar förutsägbarhet på marknaden genom att samma regler gäller för ett stort antal länder och att detta tydligt signaleras till omvärlden. Sammanfattningsvis fördjupas alltså den externa identiteten, både inför omvärlden, men inte minst inför européerna själva som stärks i sitt intryck att EG måste stå enigt i samtalet med omvärlden för att kunna hävda sig globalt. Europeiska framsteg i förhandlingarna kan mycket väl komma att ha konsekvensen att även stärka den europeiska interna identiteten – under förutsättning att européerna är nöjda med förhandlingsutfallet.

6.1.2 Konsekvenser för den enskilda medlemsstaten och dess medborgare

När avståndet till makthavarna blir större tenderar också missnöjet bland medborgarna i ett land att öka – såvida inte konsekvenserna av åtgärden är en klar fördel för folk. EU som helhet har haft en hel del problem med folkförankringen på senare tid, vilket möjligen är en konsekvens av ökade befogenheter för unionen, samt en ständigt minskande känsla för vad den europeiska enhetstanken faktiskt står för från början. När Andra Världskriget fortfarande fanns i färskt minne hos flertalet européer förekom inte protester av det slag som vi sett under hela det sena 1990-talet och tidiga 2000-talet. Sedan det europeiska samarbetet inleddes har det runnit mycket vatten under broarna och vi har sett stora tillägg till de ursprungliga samarbetsuppgifterna. Förståelsen för dessa åtgärder mot fördjupat samarbete och en stärkt gemensam europeisk identitet har inte funnit samma stöd i de breda folklagren som det har hos de politiker som arbetat fram det EU vi har idag. Det är dock viktigt att komma ihåg, vilket vi också konstaterat tidigare, att det aldrig är möjligt för europasamarbetet att bli djupare och få ökade maktbefogenheter utan att den makten överförs från den enskilda medlemsstaten till unionen på det sätt som fördraget föreskriver. Oftast krävs konsensus från samtliga medlemsstater, i ett fåtal

andra fall räcker kvalificerad majoritet för att fatta beslut. Konsekvensen är alltså att all makt är överförd från medlemsstaterna till unionen med den enskilda statens godkännande och inom ramen för den nationella rättsordningen.

På jordbruksområdet finns sedan länge en långtgående maktöverföring från de enskilda staterna till EG genom den gemensamma jordbrukspolitiken. Huruvida det finns folklig acceptans för detta är oklart, men från europeiskt håll hävdar man i alla fall att man åstadkommit stora förbättringar på det demokratiska området genom den omstrukturering och den omläggning av övergripande mål för jordbrukspolitiken som gjorts bl.a. på grundval av attityder hos européerna³². Om det är den nya, uppfräschade jordbrukspolitiken som tillämpas när EG är ute i världen och förhandlar, finns goda möjligheter att folk accepterar kompetensfördelningen. För européerna blir livsmedelssäkerhet, miljöskydd och en lokal förankring av jordbruket allt viktigare, och för att fördjupa förståelsen för en globaliserad jordbrukspolitik så måste EG företräda dessa värden vid de multilaterala jordbruksförhandlingarna. Samtidigt måste man visa engagemang för de allra fattigaste ländernas situation för att ytterligare fördjupa acceptansen. Man måste alltså lägga sig vinn om att företräda de värden som är viktiga för medlemsländernas medborgare, annars kommer man aldrig få det breda folkliga stöd som krävs för ett lyckosamt förhandlingsläge. Så länge rätt värden företräds och bereds plats i det globala samtalet, är det troligen av mindre vikt exakt hur kompetensen är fördelad.

---

³² <http://ec.europa.eu/agriculture/publi/capexplained/cap-sv.pdf>

6.1.3 Bristande europeisk lyhördhet?

I det globala samtalet är dock inte EG kända för att vara särskilt lyhörda, varken i förhållande till sina förhandlingspartners i WTO eller för önskemålen hos sina egna medborgare. Man har anklagats för arrogans, och t.o.m. USA som ju annars sällan framställs i särskilt god dager har verkat villigare till större eftergifter för att ro förhandlingarna i hamn än EG har varit. Från europeisk sida har man sagt att man har föreslagit så stora förändringar som man kan tänka sig att gå med på, och att man nu avvaktar åtgärder från övriga förhandlingspartners för att kunna komma vidare i förhandlingarna. En anledning till denna hållning är just interna acceptansproblem, där exempelvis Frankrike har vägrat acceptera sänkta stödnivåer, något som är nödvändigt att genomföra för att få med sig resten av världen i jordbruksförhandlingarna. Trots att det både de jure och de facto är så att förhandlingarna skall skötas på EG-nivå, så går det inte att bortse från starka viljetryningar från tongivande medlemsländer vilket leder till svårigheter när det gäller att åstadkomma en enhetlig europeisk hållning inför omvärlden. Även om medlemsstaterna inte tillåts förhandla själva, utan endast deltar "bakom kulisserna" i diverse samtalsgrupper inom Europa, kan alltså ett eller ett par stora medlemsländer påverka förhandlingarna genom att agera inom det europeiska samarbetet. Som vanligt är det då de stora länderna som syns och hörs mest, något som knappast är populärt bland medborgarna i övriga länder och knappast heller inom kommissionen som ju sköter förhandlingarna ute på fältet.

6.1.4 Risk för federalism?

När EG ges exklusiv kompetens på ett område kommer man som en konsekvens närmre en situation där de som oroar sig för utveckling i federal riktning får vatten på sin kvarn, och detta är en naturlig konsekvens av en utveckling där

maktöverföring från medlemsstaterna resulterar i en allt mer självständig roll för EG som maktutövare. Skall denna utveckling ha stöd hos medlemsstaterna och medlemsländerna är det viktigt att inte domstolens utslag går alltför mycket i kommissionens viljeriktning, dvs. mot en alltför vidlyftig tolkning av t. ex. artikel 133, utan att all överföring av makt sker i enlighet med fördragets anvisningar. Samtidigt har ju samarbetsproblemen inom EU visat att det för närvarande inte föreligger någon överhängande risk att EU skulle utvecklas i en riktning som inte är önskvärd hos medlemsländerna.

6.2 Konsekvenser för utgången av förhandlingarna

EG har de facto representerat medlemsländerna under hela Doharundan, och har trots den förevarande kompetensfördelningen haft problem med att enskilda länder inom gemenskapen har utnyttjat sitt stora inflytande till att vilja driva en linje i förhandlingarna som varit protektionistisk till förmån för EG men knappast framgångsrik ur förhandlingssynpunkt. Att det föreligger vissa problem inom EG vad gäller samarbete och lyhördhet länderna emellan har alltså konsekvenser i Dohaförhandlingarna trots att EG har exklusiv kompetens att företräda medlemsstaterna. Det är dessa problem som gör att EG framstår som en rätt besvärlig förhandlingspartner inom WTO, med protektionistiska drag i sina förhandlingsvillkor. Å andra sidan är det lätt att föreställa sig vad konsekvensen hade blivit om alla EG:s medlemsländer skulle företräda sig själva i förhandlingarna. Möjligheten att någonsin komma fram till ett slutdokument över Dohaförhandlingarna skulle då vara mikroskopisk. Det är bra både ur europeisk och global synvinkel att Europa talar med en röst i förhandlingarna, både för att åstadkomma effektiva resultat, men också för att enskilda europeiska länder inte helt skall försvinna i det brus som de multilaterala förhandlingarna utgör. Att samarbeta i grupp har visat sig vara effektivt i många sammanhang, och nära nog samtliga

medlemmar i WTO hör hemma i någon mer eller mindre sammanhållen organisation som koordinerar åsikter och krav.

Att EG då har exklusiv kompetens och agerar med en röst kan därför sägas vara en förutsättning för att förhandlingarna skall gå i lås överhuvudtaget.

7. SLUTORD

Ibland är det bättre att låna någon annans ord för att uttrycka en känsla.

Nedanstående rader uttrycker också mina tankar och förhoppningar om framtiden för WTO, samtidigt som de bildar en talande beskrivning om vilka värderingar jag främst kommer att bära med mig från min tid här på juristutbildningen. Vad gäller *joyous moments*, så är det dem jag kommer att minnas tydligast.

“What have I learned from the past 5 years, from the ups and downs, from those joyous moments and bitter hours? First, I found that there has always been an underlying force that helps us get out of the most difficult situations and gives us hope at times of despair. It is our belief that a strong WTO reflects the widespread desire to operate in a fairer and more open multilateral trading system which provides a stable anchor to our economies as they become more intertwined. It is the acknowledgement that this system has contributed significantly to economic growth, development and employment throughout the past 50 years. It is the belief that international trade can play a major role in growth and poverty alleviation and all our peoples can benefit from the increased opportunities and welfare gains that the multilateral trading system generates.”

Pascal Lamy, WTO: s generaldirektör

8. KÄLLOR

Litteratur och artiklar

Craig, Paul och de Burca, Gráinne: EU Law, texts, cases and materials, Oxford University Press

Nils Wahl (red): Fördrag om Europeiska Unionen

Cramér, Per: Om rättslig reglering i ett globaliserat ekonomiskt system

Emilou, N: The death of exclusive competence?

Leal-Arcas, R: Exclusive competence in the Common Commercial Policy

Webbsidor

www.wto.org

<http://ec.europa.eu/agriculture>

Mål och yttranden från EGD

Mål 22/70 Kommissionen mot Rådet [1971] ECR 263

Mål 3, 4 & 6 /76, Kramer [1976] ECR 1279

Mål C-62/88, Grekland mot Rådet, REG 1990,

Mål 45/86 Kommissionen mot Rådet, REG 1987

Mål C-70/94 Werner, REG 1995

Mål C-83/94 Leifer m.fl., REG 1995

Mål C-124/95 Centro-Com REG 1997

Yttrande 1/75 OECD – Local Cost Standards

Yttrande 1/76 on the Draft Agreement Establishing a Laying-up Fund for Inland Waterway Vessels [1977]

Yttrande 1/78, International Agreement on Natural Rubber, 1979, ECR 2871

Yttrande 1/94 WTO

Yttrande C- 2/00 Cartagenaprotokollet REG 2001